

А. А. Шевчук,

*д. філ., доцент кафедри менеджменту, маркетингу та підприємництва,
Вінницький кооперативний інститут*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7749-4190>

П. В. Іванюта,

*д. держ. упр., доцент, професор кафедри менеджменту, маркетингу та підприємництва,
Вінницький кооперативний інститут*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1320-5473>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.11.46

ІМПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ ЯК ОСНОВА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

A. Shevchuk,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management,
Marketing and Entrepreneurship, Vinnytsia Cooperative Institute

P. Ivaniuta,

Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor,

Professor of the Department of Management, Marketing and Entrepreneurship, Vinnytsia Cooperative Institute

IMPORT OPERATIONS AS THE BASIS OF THE FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF AN ENTERPRISE

Ця наукова стаття висвітлює процедури проведення імпорتنих операцій шляхом закупівлі товарів, які вироблені у інших країнах, як невід'ємної і водночас важливої складової зовнішньоекономічної діяльності, та функціонування підприємства в цілому.

Оскільки саме імпортні операції надають кожному підприємству відчутний шлях до розвитку за рахунок впровадження досконалих і прогресивних засобів, які дозволяють заощаджувати значні обсяги ресурсів при їх використанні, та веденні безпосередньої діяльності.

В подальшому шляхом активізації імпорتنих операцій є можливість виявляти альтернативи щодо передових впроваджень більш досконалих за технічними характеристиками засобів у поєднанні із товарно-грошовими відносинами.

Звідси метою статті є всеохоплююче дослідження імпорتنих операцій на основі встановлення альтернатив, що пов'язань із закупівлею товарів і засобів, які мають кращі технічні та споживчі особливості, чим ґрунтується важливе значення щодо ведення зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві.

І саме це спонукало визначити ефективність зовнішньоекономічної діяльності за імпортними операціями та розрахунку накладних витрат.

А це надало підставу запропонувати у подальшій перспективі не лише визначення обсягів збільшення доходів поряд із оптимізацією витрат, але й, найголовніше, застосовувати додаткові джерела для поліпшення і удосконалення всієї діяльності підприємства.

Таким чином доведено, що лише за рахунок ведення підприємством зовнішньоекономічної діяльності, зокрема імпорتنих операцій, відкриваються можливості для якісного перетворення, поліпшення і удосконалення всіх його процесів і виконання галузевих цілей.

Тому що лише зовнішньоекономічна діяльність надає кожному підприємству значний потенціал для його подальшого розвитку, дозволяє реалізовувати стратегічні орієнтири і найбільш перспективні напрямки.

Отже, підприємство шляхом ведення зовнішньоекономічної діяльності послідовно набуває більш досконалого вигляду за організаційними і технічними характеристиками, та ще й у певній мірі засвоювати нові ринки збуту.

This scientific article highlights the procedures for conducting import operations by purchasing goods produced in other countries, as an integral and at the same time important component of foreign economic activity, and the functioning of the enterprise as a whole.

Since it is import operations that provide each enterprise with a tangible path to development through the introduction of advanced and progressive means that allow saving significant amounts of resources when using them and conducting direct activities.

In the future, by activating import operations, it is possible to identify alternatives for advanced implementations of more advanced means in terms of technical characteristics in combination with commodity-monetary relations.

Hence, the purpose of the article is a comprehensive study of import operations based on the establishment of alternatives related to the purchase of goods and means that have better technical and consumer characteristics, which is based on the importance of conducting foreign economic activity at the enterprise.

And this is what prompted us to determine the effectiveness of foreign economic activity by import operations and the calculation of overhead costs.

And this gave grounds to propose in the future not only to determine the volume of income increase along with cost optimization, but also, most importantly, to use additional sources to improve and perfect all the activities of the enterprise.

Thus, it is proven that only by conducting foreign economic activity by the enterprise, in particular import operations, opportunities open up for qualitative transformation, improvement and perfection of all its processes and fulfillment of industry goals.

Because only foreign economic activity provides each enterprise with significant potential for its further development, allows to implement strategic guidelines and the most promising directions.

Thus, the enterprise, by conducting foreign economic activity, consistently acquires a more perfect form in terms of organizational and technical characteristics, and even to a certain extent to master new sales markets.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, імпорتنі операції, підприємство, товари, ефективність, альтернативи.

Key words: foreign economic activity, import operations, enterprise, goods, efficiency, alternatives.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства є важливою і невід'ємною сферою господарської діяльності, яка за ефективного використання всього комплексу сучасних форм і методів міжнародного бізнесу здатна позитивно впливати на ефективність виробництва, його технічний рівень, якість продукції та фінансові результати. Тоді як розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств — це суттєвий чинник підвищення ефективності господарської діяльності як на рівні мікроекономіки, так і в масштабах усього народного господарства. Але, на нашу думку, найважливіше значення щодо проведення зовнішньоекономічної діяльності становлять імпорتنі операції, оскільки саме це підштовхує до всебічного розвитку сектори економіки і промисловості. Цим зумовлюється впровадження для постійного користування більш досконалих за функціональними особливостями засобів, які здатні надавати значні обсяги ресурсної ощадності, енергозбереження, дозволятимуть підвищувати ефективність імпорتنих операцій та діяльності споживачів. Так засвідчується, що імпорتنі операції для держави і секторів підприємницької діяльності становлять не менш важливе значення під час ведення зовнішньої політики та пов'язаних із цим взаємовідносин, які підкріплені товарно-грошовими розрахунками, що постійно потребують подальших досліджень.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Якщо розглядати зовнішньоекономічну діяльність взагалі, то доцільно віднести до її досліджень таких вчених, як І. А. Волкова, І. І. Дахно, А. Кредісов, П. Я. Попович, В. О. Храмов та ін. Тоді як щодо імпорتنих операцій як необхідної і важливої складової зовнішньоекономічної діяльності, з нашої точки зору, то слід віднести публікації таких вчених: Т. Л. Краснодєд, Л. О. Литвиненко, В. М. Панасюк, М. Плекан та ін. Але, незважаючи на це, потребує більш подальшого і поглибленого дослідження імпорتنих операцій шляхом проведення аналітичних розрахунків за відповідними показниками, за якими визначається рівень ефективності та застосування товарних альтернатив.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Цим є всеохоплююче дослідження імпорتنих операцій шляхом порівняння показників щодо визначення рівня ефективності та співставлення альтернатив, що має важливе значення для ведення зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У тих підприємствах, які надають більш важливе значення веденню зовнішньоекономічної діяльності і

встановлюють для цього особливі пріоритети, постійно усвідомлюють потребу щодо проведення аналітичних досліджень, із-за чого, за переконанням І. І. Дахна, відображаються економічні відносини загальносвітового масштабу [2]. Оскільки саме на такій основі виявляються результативність і сутнісне обґрунтування доцільності зовнішньоекономічної діяльності, що полягає у закупівлі засобів нового покоління. А вони не лише мають кращі споживчі і технічні характеристики, але й дозволяють досягати відповідні, і навіть значні економії ресурсів і грошових коштів на поточний період під час їх використання. Тоді як ефективність імпорتنих операцій визначається шляхом проведення аналітичних досліджень порівняльним методом у таблиці 1. Але слід зазначити, що цей аналіз проводиться на основі інформаційних даних як із самого підприємства, так і відкритих зовнішніх джерел [3, 7], що також вимірює ступінь впливовості чинників зовнішнього характеру.

Бо саме таблиця 1 у значній мірі розкриває тенденції зміни валютних курсів, посиляючись на викладену П. Я. Поповичем методичну розробку щодо проведення аналітичних досліджень, до чого імпорتنі операції мають безпосереднє значення [10, с. 155]. І тоді згідно таблиці 1 виявлено, що зростання виручки у доларах на кожні 100 грошових одиниць витрат становило лише 0,4 значення валютної грошової одиниці. Тут імпорتنі операції розкриваються у певній питомій вазі через такі накладні витрати, як митні платежі разом із зберіганням приведених з інших країн товарів, витратами на завезення товарів до митної території України, відшкодування вартості виробництва товарів за відповідними тарифними ставками тощо [1].

Від цього відбувається вплив вищезазначених чинників, які розраховуються шляхом ланцюгових підстановок.

1-а підстановка (змінна кількості при незмінних інших чинниках):

$$E' = \frac{B_H \cdot 100}{C} = \frac{(50000 - 35,85) - 10\% \cdot (HB_{\text{доллар}})}{(50000 \cdot 33,98) + 20\% \cdot (HB_{\text{грн}})} \cdot 100 = 2,94\%.$$

Отже, зміна обсягу товарів незначно впливає на ефективність їх реалізації.

2-а підстановка (зміна ціни бруто при незмінному курсі гривні):

$$E'' = \frac{(50000 \cdot 1,2 \cdot 41,8) - 10\% \cdot (HB_{\text{доллар}})}{(50000 \cdot 33,98) + 20\% \cdot (HB_{\text{грн}})} \cdot 100 = 147,32\%.$$

Отже, цілковите зниження ціни після імпорту при незмінному курсі гривні сприяло значному зростанню рівня ефективності на 144,38 % (147,32% — 2,94%). Перевищення валютної виручки становить 144,38 валютних одиниць на кожні 100 грн витрат, що відображає краще значення.

3-я підстановка (зміна курсу гривні):

$$E''' = \frac{(50000 \cdot 1,2 \cdot 41,75) - 10\% \cdot (HB_{\text{доллар}})}{(50000 \cdot 33,98) + 20\% \cdot (HB_{\text{грн}})} \cdot 100 = 167,15\%.$$

Таблиця 1. Визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності за імпортними операціями (на прикладі лампи світлодіодної 10Вт 4200K A-10-4200-27 E27)

Показники підприємства, за якими визначається ефективність імпорتنих операцій	За 3 місяці 2025 р.	За 6 місяців 2025 р.	Відхилення (+, -)
Кількість одиниць товару	40000	50000	10000
Курс гривні за 1 دلار	41,80	41,75	-0,05
Ціна – бруто, доларів за одиницю продукції	1,15	1,20	0,05
Ціна – бруто, грн у доларовому еквіваленті	48	50	2
Собівартість імпортованої одиниці продукції, грн	33,98	35,85	1,87
Індекс інфляції	7%	5%	-2%
Виручка бруто, грн у доларовому еквіваленті*	1920000	2500000	580000
Операційна собівартість, грн	1359200	1792500	433300
Накладні витрати (нараховуються окремо), грн			
- в % до виробничої собівартості	271840	268875	-2965
- в % щодо внесення митних платежів	95144	125475	30331
- в % до виручки-бруто	192000	300000	108000
Повна собівартість	1918184	2486850	568666
Усього виручка нетто у валюті	45933,01	59880,24	13947,23
Ефективність, %	100,09	100,53	0,43

* враховується гривневий еквівалент, але у переказі до зміни валютного курсу в доларах.

Джерело: побудовано авторами.

Падіння курсу гривні призвело до зниження рівня ефективності на: 167,15 % — 147,32 % = 19,82 %.

Отже, підприємство недоотримало внаслідок зростання курсу долара до гривні додаткових 19,82 валютних надходжень на кожних 100 грн витрат.

4-а підстановка (зміна рівня накладних витрат у іноземній валюті):

$$E'''' = \frac{2500000 - (12\% \cdot 30000)}{(50000 \cdot 33,98) + 20\% \cdot (HB_{\text{грн}})} \cdot 100 = 157,46\%.$$

Зростання рівня накладних витрат у іноземній валюті зменшило ефективність на 9,68 % (157,46 % — 167,15 %), внаслідок чого вплинуло на недоотримання валютної виручки на 9,68 грошових одиниць від кожних 100 грн витрат.

5-а підстановка (зміна операційної собівартості):

$$E''''' = \frac{59880,24 \cdot 1,15}{50000 - 35,85 + 20\% \cdot (HB_{\text{грн}})} \cdot 100 = 137,82\%.$$

Таким чином, зростання витрат на випуск товарів із-за кордону знизило ефективність на 19,64 %, а це означає, що саме так від кожних 100 грн зменшилися валютні надходження.

6-а підстановка (зміна останнього чинника — рівні накладних витрат подані у гривнях), відображається ефективністю імпорتنих операцій на рівні 100,53 %. Але, незважаючи на це, спостерігається його зниження на 37,29 %.

Результати проведеного аналізу узагальнені у таблиці 2, оскільки імпорتنі операції, за свідченням Т. Л. Краснодєд, відбуваються за рахунок широкого переліку зовнішньоекономічних і ділових взаємовідносин із іншими країнами [4].

Цим засвідчується, що найбільш вагомим предметом дослідження зовнішньоекономічної діяльності, та імпорتنих операцій зокрема, на думку В. О. Храмова, є невизначеність, що стосується ділових операцій і взаємовідносин, особливим умов від інших країн, валютних коливань та ін. [11, с. 22]. Тоді саме цим ґрунтується

зміна вартісної структури імпортованих операцій за країнами і товарами, де до кожної позиції (країна або товар) додають для проведення порівняльних обчислень звичайні показники фінансово-економічної діяльності підприємства. Бо саме від цього відбувається достовірне відображення результатів здійснення імпортованих операцій, що визначаються на основі використання призначеної для цього методики і пов'язаних із нею процедур, маючи при цьому регламентний на державному рівні і алгоритмічний контекст [6].

Наведемо для прикладу в табл. 3 розрахункові результати щодо проведення імпортованих операцій деяких товарів як за 3, так і за 6 місяці, оскільки з практичної точки зору такий часовий інтервал спостерігається найчастіше, за рахунок чого існують альтернативи для прийняття рішень.

За даними таблиці 3 визначаємо тенденцію розвитку імпорту даної групи товарів (для підсумку) за вартістю і структурою, де з'ясуємо, як змінився обсяг завезень в постійних цінах (фізичний обсяг) і як змінились у середньому ціни на товари цієї групи, за посиланням А. І. Кредісова [5].

Визначимо величину впливу чинників, кількості, ціни і структури на зростання вартості імпорту товарів даної групи на 1929 тис. грн (11477 — 9548). Розрахуємо подані нижче індекси

Індекс вартості:

$$I_v = \frac{11477}{9548} = 1,2.$$

Індекс цін:

$$I_c = \frac{11477}{30 \cdot 147,5 + 15 \cdot 233,9 + 55 \cdot 48} = \frac{11477}{10573,5} = 1,09.$$

Сума 11477 тис. грн показує вартість експортних товарів за 6 місяців 2025 р. (кількість і ціни), а сума 10573,5 тис. грн — результат перерахунку імпорту у обсязі за 6 місяців 2025 р. за цінами 3 місяці 2025 р. Порівняння цих сум дасть змогу визначити, як вплинула зміна цін на величину вартості імпорту товарів. Тут встановлені підприємством ціни зростали у середньому на 8,5% (індекс цін у відсотках дорівнює 108,5). І тоді за рахунок збільшення вартості імпортованих товарів поряд із зростанням цін на 8,5 % становило 903,5 тис. грн (11477 — 10573,5).

Індекс фізичного обсягу (I_ϕ):

$$I_\phi = \frac{10573,5}{9548} = 1,11.$$

Звідси приріст експорту за рахунок зміни вартості обсягу в незмінних цінах становив 1025,5 тис. грн (10573,5 — 9548). Останній індекс — добуток індексу кількості та індексу структури, тобто зміну фізичного обсягу зумовлює сукупна зміна кількості й кількісної структури. Вплив кожного з цих чинників можна визначити окремо.

Таблиця 2. Зниження ефективності проведення імпортованих операцій на підприємстві

У підсумку	У тому числі за рахунок зміни				
	ціни брутто	курсу гривні до долару	накладних валютних витрат	операційної собівартості	накладних витрат у грн
0,43	144,38	147,32	-9,68	-19,64	-37,29

Джерело: побудовано авторами.

Таблиця 3. Вихідні дані для дослідження імпортованих операцій підприємства за його товарними альтернативами

Альтернативи імпортованих товарів	За 3 місяці 2025 р.			За 6 місяців 2025 р.		
	К-сть, тис. шт.	Ціна за од., тис. грн	Сума, тис. грн	К-сть, тис. шт.	Ціна за од., тис. грн	Сума, тис. грн
Розетка із заземленням білого кольору, Китай	20	147,5	2950	30	163,6	4908
Вимикач білого кольору, Китай	20	233,9	4678	15	254,6	3819
Лампа світлодіодна 10Вт 4200К А-10-4200-27 E27	40	48	1920	55	50	2750
Разом	80	—	9548	100	—	11477

Джерело: побудовано авторами.

Перш ніж підрахувати індекс кількості, необхідно визначити середню ціну 1 тонни товарів за 3 місяці 2025 р. на основі даних таблиці 2:

$$P_{\text{ср}} = \frac{9548}{80} = 119,4 \text{ (тис. грн)}.$$

Індекс кількості (I_k) відповідно дорівнює:

$$I_k = \frac{100 \cdot 119,4}{80 \cdot 119,4} = \frac{11935}{9548} = 1,25.$$

Таким чином, приріст вартості товарів за рахунок зміни їх кількості становив 2387 тис. грн (11935 — 9548).

Індекс структури ($I_{\text{стр}}$) дорівнює

$$I_{\text{стр}} = \frac{30 \cdot 147,5 + 15 \cdot 233,9 + 55 \cdot 48}{11935} = \frac{10573,5}{11935} = 0,89.$$

Звідси виявлене зменшення вартості товарів за рахунок зміни їх структури на 1361,5 тис. грн (10573,5 — 11935). Підсумок кількості і структури дасть величину фізичного обсягу: $1361,5 + 2387 = 1025$ тис. грн.

І у кінці з'ясовано, що вартість імпортованих товарів як за 3, так і за 6 місяців зросла на 1929 тис. грн, що відбулося під впливом:

— зміни кількісної структури імпорту, що виразилася у зниженні питомої ваги товару, і це недодало 1361,5 тис. грн приросту імпорту;

— зростання загальної кількості імпортованих товарів, що збільшило їх вартість на 2387 тис. грн;

— зниження цін, що зменшили вартість імпорту товарів на 903,5 тис. грн.

Таке порівняння потрібно за чинниками повсякденних ситуацій, що відбувається в Україні, що зумовлюється тим, що військова агресія прискорила процес інтеграції до Європейського Союзу, зокрема шляхом приведення фіскальної служби до таких перетворюючих процесів [8, 9].

ВИСНОВКИ

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності зобов'язані продавати на користь держави частину від загальної суми виручки в іноземній валюті, одержаної ними в

результаті зовнішньоекономічної діяльності. Інтеграційні процеси, притаманні сучасній світовій економіці, об'єктивно зумовлені низкою причин, які спонукають кожне підприємство розширяти географію своїх економічних інтересів, наприклад, військова агресія з боку РФ. Особливе значення, на нашу думку, тут зумовлюється проведенням імпорتنих операцій, які є не менш важливими, ніж ті, які взагалі відносяться до зовнішньоекономічної діяльності. Бо за імпортними операціями засвідчуються процеси дійсного перетворення підприємством власних операційних просторів, пристосування до глобальних змін і технічних удосконалень. Так само імпортні операції є чіткими критеріями щодо здатності підприємства управляти як платіжними операціями, так і товарно-грошовими взаємовідносинами з іншими фізичними та юридичними особами. В подальшому поглиблене дослідження імпорتنих операцій на кожному підприємстві є довершеною основою для виявлення потенційних можливостей зростання дохідності і грошових надходжень за рахунок диверсифікації товарної політики.

Література:

1. Волкова І.А., Реслер М.В., Калініна О.Ю. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 304 с. URL: <https://library.nusta.edu.ua/depositary/Оцифровані документи/ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.pdf> (дата звернення: 17.05.2025).
2. Дахно І.І., Бовтрук Ю.А. Міжнародна економіка: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2002. 216 с.
3. Державна служба статистики України. Календар оприлюднення експрес-випусків Держстату у 2025 році. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/express/expres_u.html
4. Краснодєд Т.Л. Аналіз експортно-імпорتنих операцій України на сучасному етапі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Випуск 22, частина 2. С. 32—35. URL: http://www.visnyk-ekonom.uzhnu.uz.ua/archive/22_2_2018ua/10.pdf (дата звернення: 14.05.2025).
5. Кредісов А.І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю. Київ: Віра-Р, 2002. 552 с.
6. Литвиненко Л.О., Нашкерська М.М., Фаль Ю.Я. Імпортні операції з товарами: особливості оподаткування та його облікове відображення. Бізнес Інформ. 2020. № 10. С. 276—285. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-276-285> (дата звернення: 13.05.2025).
7. Національний банк України. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates> (дата звернення: 17.05.2025).
8. Панасюк В.М., Птащенко О.В., Клак О., Трубіцина О.В. Експортно-імпортні операції: реалії обліку та оподаткування в умовах воєнного стану. Журнал стратегічних економічних досліджень. 2023. № 1 (12). С. 25—34. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/24110/1/JSED_2023_N1%2025-034.pdf (дата звернення: 15.05.2025).
9. Плекан М., Мартинюк В. Особливості обліку та оподаткування експортно-імпорتنих операцій в умовах війни. Економіка та суспільство. 2022. № 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-30> (дата звернення: 17.05.2025).
10. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2001. 365 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/461/1/Економ.аналіз діяльності суб'єктів господарювання.pdf> (дата звернення: 6.05.2025).
11. Храмов В.О., Бовтрук Ю.А. Зовнішньоекономічна політика: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2002. 264 с.

References:

1. Volkova, I.A. Resler, M.V. and Kalinina, O.Yu. (2011), *Oblik zovnishnioekonomichnoyi diyal'nosti* [Accounting for Foreign Economic Activity], Tsentr uchbovoyi literatury, Kyiv, Ukraine, available at: <https://library.nusta.edu.ua/depositary/Оцифровані документи/ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.pdf> (Accessed 17 May 2025).
2. Dakhno, I.I. and Bovtruk, Yu.A. (2002), *Mizhnarodna ekonomika* [International economics], MAUP, Kyiv, Ukraine.
3. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2025), "Calendar of publication of express releases of the State Statistics Service in 2025", available at: https://www.ukrstat.gov.ua/express/expres_u.html (Accessed 15 May 2025).
4. Krasnodied, T.L. (2018), "Analysis of export and import operations of Ukraine on the modern stage", *Naukovyi visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol. 22 (2), pp. 32—35, available at: http://www.visnyk-ekonom.uzhnu.uz.ua/archive/22_2_2018ua/10.pdf (Accessed 14 May 2025).
5. Kredisov, A.I. (2002), *Upravlinnia zovnishnioekonomichnoyi diyal'nisty* [Management of foreign economic activities], Vira-R, Kyiv, Ukraine.
6. Lytvynenko, L.O. Nashkerska, M.M. and Fal, Yu.Ya. (2020), "Import Operations with Goods: Features of Taxation and its Accounting Reflection", *Biznes Inform*, vol. 10, pp. 276—285. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-276-285>
7. The official site of National Bank of Ukraine (2025), "Official exchange rate of the hryvnia against foreign currencies", available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates> (Accessed 17 May 2025).
8. Panasiuk, V.M. Ptashchenko, O.V. Klak, O. and Trubitsyna, O. V. (2023), "Export-import operations: realities of accounting and taxation under the conditions of marital state", *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen*, vol. 1 (12), pp. 25—34, available at: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/24110/1/JSED_2023_N1%2025-034.pdf (Accessed 15 May 2025)
9. Plekan, M. and Martyniuk, V. (2022), "Peculiarities of accounting and taxation of export-import transactions in the conditions of war", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 45. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-30>.
10. Popovych, P.Ya. (2021), *Ekonomichniy analiz diial'nosti subiektiv hospodaryuvannia* [Economic analysis of the activities of business entities], *Ekonomichna dumka*, Ternopil, Ukraine, available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/461/1/Економ.аналіз діяльності суб'єктів господарювання.pdf> (Accessed 6 May 2025)
11. Khramov, V.O. and Bovtruk, Yu.A. (2002), *Zovnishnioekonomichna polityka* [Foreign economic policy], MAUP, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 21.05.2025 р.